

Nové změny platových předpisů

S účinností od 1. ledna letošního roku došlo k dalším významným změnám základních platových předpisů, kterými se řídí odměňování zaměstnanců veřejných služeb a správy, tj. zákoníku práce a nařízení vlády č. 564/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jsme však nuceni konstatovat, že i přes odmítavá stanoviska odborů, nadále pokračuje trend „rozvolňování“ platových nároků zaměstnanců rozpočtové sféry.

V rámci zákona č. 365/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, byly v platové části schváleny následující důležité změny a doplňky:

- **Určení a sjednání platu - § 122:**

Do uvedeného paragrafu se vkládá nový odstavec 2, který **specifikuje podmínky pro poskytování smluvního platu.**

V souladu s jeho zněním **může zaměstnavatel sjednat se zaměstnancem zařazeným do třinácté a vyšší platové třídy plat pevnou měsíční částkou**, která zahrnuje veškeré složky platu podle zákona, na které by jinak zaměstnanci vzniklo právo, nebo které by mu mohl zaměstnavatel poskytnout. Vedle smluvního platu nepřísluší zaměstnanci žádné složky platu s výjimkou odměny (§ 134 ZP) a cílové odměny (§ 124a). Smluvní plat může být sjednán v pracovní smlouvě nebo v jiné smlouvě uzavřené podle § 51 občanského zákoníku; pro obsah smlouvy se přiměřeně použijí ustanovení § 136 zákoníku práce.

Dosavadní odstavec 2 tohoto paragrafu se označuje jako odstavec 3 s tím, že se za slova „určuje plat“ vkládají slova „nebo s ním sjednává smluvní plat“.

- **Platové tarify - § 123:**

V § 123 odst. 6 se zrušuje písmeno a), jehož znění se týkalo způsobu usměrňování výše prostředků vynakládaných zaměstnavateli na platy a na odměny za pracovní pohotovost zaměstnanců (jedná se o legislativně technickou změnu, nařízení vlády č. 447/2000 Sb. bylo zrušeno již k 1. lednu 2011 na základě čl. III nařízení vlády č. 381/2010 Sb.).

Nejnižší platové tarify v jednotlivých platových třídách uvedené v odst. 6 písmeno f), se navyšují na hodnoty, které odpovídají nejnižším platovým tarifům stanoveným v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 564/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů (tabulka č. 1).

- **Plat nebo náhradní volno za práci přesčas - § 127:**

Do § 127 se doplňuje nový odstavec 3, který zní:

„Zaměstnanci, kterému přísluší příplatek za vedení podle § 124, je plat stanoven s přihlédnutím k případné práci přesčas v rozsahu 150 hodin v kalendářním roce. To neplatí o práci přesčas konané v noci, v den pracovního klidu nebo v době pracovní pohotovosti. V platu vedoucího zaměstnance, který je statutárním orgánem nebo vedoucím organizační složky, je vždy přihlédnuto k veškeré práci přesčas.“

Novela zákoníku práce se tak vrací k úpravě platné před rokem 2007 s odůvodněním, že stanovení skutečně potřebné délky výkonu práce přesčas je u vedoucích pracovníků problematické a obtížně prokazatelné. Nově tedy bude mít vedoucí pracovník nárok na úhradu přesčasové práce nebo poskytnutí náhradního volna až po dosažení limitu 150 hodin (s výše uvedenou výjimkou). Pokud se jedná o statutární vedoucí zaměstnance, nepřísluší jim plat za práci přesčas v žádném případě.

Doplněné znění je převzato ze zákona č. 143/1992 Sb., kterým se v současné době řídí pouze odměňování vojáků z povolání.

- **Cílová odměna - § 134a:**

Za splnění předem stanoveného mimořádně náročného úkolu, jehož zajištění je zvlášť významné, může zaměstnavatel zaměstnanci, který se na jeho splnění bezprostředně nebo významně podílí, poskytnout cílovou odměnu. **Výše odměny je spolu s hodnotitelnými nebo měřitelnými ukazateli stanovena před započítáním plnění úkolu.** Cílová odměna přísluší zaměstnanci ve výši určené zaměstnavatelem v závislosti na plnění stanovených ukazatelů, neskončí-li jeho pracovní poměr před splněním daného úkolu.

Jedná se o **novou složku platu**, která může nesporně přispět k získávání a stabilizaci vysoce kvalifikovaných odborníků. Z hlediska subjektivního hodnocení náročnosti a přínosů stanovených úkolů je však institut cílové odměny snadno zneužitelný. V běžné praxi bude značně obtížné vymezení tzv. „mimořádně náročného úkolu“ a stanovení cílové odměny tak, aby odpovídala skutečnému významu a hodnotě zajišťovaného úkolu.

Nařízení vlády č. 448/2011 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, obsahuje následující důležité úpravy:

- **Lékařům orgánů sociálního zabezpečení** přísluší od 1. ledna 2012 **platový tarif podle přílohy č. 4** k nařízení vlády 564/2006 Sb., podle které jsou odměňováni lékaři poskytující zdravotní péči ve zdravotnických zařízeních ústavní péče a v záchranné službě. Schválená úprava reaguje na dlouhodobě nepříznivou situaci v obsazenosti míst posudkových lékařů s tím, že je součástí opatření nezbytných ke stabilizaci situace v lékařské posudkové službě. Zároveň však **došlo ke zrušení zvláštního příplatku**, který dosud uvedeným lékařům příslušel za zvýšenou neuropsychickou zátěž při výkonu práce vyžadující individuální přístup k jednotlivým případům, spočívající v soustavném přímém osobním styku s občany při výkonu posudkové služby.
- Došlo ke **sloučení dvou stupnic platových tarifů** koncipovaných **pro pedagogické pracovníky do jedné stupnice** uvedené v **příloze č. 5** nařízení vlády. Důvodem bylo především odstranění nejednotného postupu při dosavadní aplikaci § 5 odst. 5 a 6 uvedeného nařízení vlády v praxi, který byl zapříčiněn rozdílným posuzováním kvalifikačních předpokladů. Zároveň došlo k úpravě jednotné stupnice platových tarifů pro pedagogické pracovníky, která vychází z navýšeného objemu prostředků na platy ve státním rozpočtu a byla konstruována tak, aby u žádného pedagogického pracovníka nedošlo ke snížení platového tarifu.
- **Pedagogických pracovníků se týká i další zásadní změna.** V § 6 nařízení vlády, který se týká zvláštního způsobu určení platového tarifu, byla zrušena druhá věta, která obsahovala výjimku pro pedagogické pracovníky. V praxi to znamená, že **s účinností od 1. ledna letošního roku může být určen platový tarif v rámci rozpětí platových tarifů** stanovených pro nejnižší až nejvyšší platový stupeň příslušné platové třídy **i všem pedagogickým pracovníkům.** Schválená úprava vychází z požadavku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

- **V nařízení vlády se zrušuje § 6a**, který upravuje podmínky pro sjednávání smluvního platu. Není to dáno tím, že by vláda vyhověla požadavku odborů, ale skutečností, že s účinností od 1. ledna 2012 **je smluvní plat upraven přímo v § 122 odst. 2 zákoníku práce.**

Vzhledem k tomu, že s platovými podmínkami zaměstnanců rozpočtové a příspěvkové sféry bezprostředně souvisí i **poskytování odstupného**, upozorňujeme na důležitou změnu obsaženou v **§ 67 zákoníku práce**, na základě které se zavádí odstupné podle počtu odpracovaných let.

Odstupné přísluší zaměstnanci nejméně v následující výši:

- jednonásobku průměrného výdělku, jestliže pracovní poměr trval méně než 1 rok,
- dvojnásobku průměrného výdělku, jestliže pracovní poměr trval alespoň 1 rok a méně než 2 roky,
- trojnásobku průměrného výdělku, jestliže pracovní poměr trval alespoň 2 roky.

Možnost sjednání vyššího odstupného v kolektivní smlouvě, případně v jiné smlouvě, není touto úpravou dotčena.

Ing. Marie Fabiánová